

אל תטיפו לנו מוסר

written by פרופ' זכי שלום | 17.08.2025

ב-12 באוגוסט 2025 פרסמה מחלקת המדינה דו"ח שנתי בעניין מצב זכויות האדם בעולם. בין השאר קובע הדו"ח שישנם "דיווחים אמינים (credible reports) על הגבלות רציניות של חופש הביטוי (serious restrictions on freedom of expression) בבריטניה".

מצב זכויות האדם בבריטניה ב-2024, קובע הדו"ח, הורע (worsened), בעיקר מאז נבחר קיר סטארמר (Keir Starmer) ב-4 ביולי 2024. במהלך השנה, קובע הדו"ח, התערבה ממשלת בריטניה באופן תכוף (repeatedly intervened) כדי להגביל את חופש הביטוי (to chill speech).

דוברת מחלקת המדינה תמי ברוס (Tammy Bruce) קבעה שהגבלות על חופש הדיבור בבריטניה הן "בלתי נסבלות בחברה חופשית" (intolerable in a free society). ארצות הברית, קבעה הדוברת, רואה בחופש הביטוי "מרכיב בסיסי" (foundational component) בתפקודה של דמוקרטיה. חופש הביטוי רק מחזק את חוסנה של החברה הדמוקרטית.

צנזורה ממשלתית על חופש הדיבור היא תופעה בלתי נסבלת בחברה חופשית. כזכור העלה סגן הנשיא ג'י.די ואנס (JD Vance) את סוגיית ההידרדרות בחופש הביטוי בבריטניה כבר בנאומו בועידת מינכן בפברואר 2025. זכורה קביעתו שההגבלות על חופש הביטוי מסכנות את אירופה יותר מאשר רוסיה.

סגן הנשיא העלה את הסוגיה הזו גם במהלך מפגשים של ראש ממשלת בריטניה, סטארמר עם הנשיא טראמפ. כמו כן הוא קבע שאזרחי בריטניה מרגישים עצמם נבגדים (betrayed) לאחר שהאליטות השולטות בבריטניה פתחו את שעריה של בריטניה בפני מיליונים של מהגרים ללא סינון. באחרונה הופיעו דיווחים בתקשורת הבריטית על מאמצים של ממשלת בריטניה לתור אחרי פרסומים ברשתות החברתיות באורח חשאי. הנימוק הרשמי הוא החשש מפני פגיעה בילדים. ואולם, רבים העלו חששות שהמטרה היא להגביל את הביקורת על המשטר.

חבר בוועדה המשפטית בבית הנבחרים של ארצות הברית, ג'ים ג'ורדן (Jim Jordan), טען לאחרונה שבבריטניה אדם שפרסם ציוץ מרושע ברשת חברתית צפוי לקבל תקופת מאסר ארוכה יותר מעבריין שביצע פעולה אלימה. שר החינוך לשעבר של בריטניה, סיר גאבין ויליאמסון (Sir Gavin Williamson), טען שממשלת בריטניה מזדהה עם הצורך בחופש ביטוי כל זמן שניתן ביטוי לעמדות המקובלות עליה.

הביקורת הקשה על מדיניותה של בריטניה בתחום זכויות האזרח בבריטניה עצמה, אינה מרתיעה

את ראש ממשלת בריטניה למתוח שוב ושוב ביקורת נוקבת כלפי מדינת ישראל והפגיעה שלה בזכויותיהם של תושבי עזה.

נביא כאן רק שתי דוגמאות: ב-4 ביוני 2025 הגדיר סטארמר את מדיניותה של ישראל ברצועת עזה כ"מזעזעת, לא פרודוקטיבית ובלתי נסבלת". (appalling, counterproductive and intolerable). ב-24 ביולי 2025 הוא מתח ביקורת נוקבת על "ההרעבה" שישראל כופה על תושבי עזה. הוא הדגיש שזהו מהלך שאינו ניתן להצדקה בשום צורה שהיא (indefensible).

ראש הממשלה, נתניהו, הדגיש לפני מספר ימים בריאיון באחד מערוצי הטלוויזיה, כי בשיחותיו עם מנהיגים באירופה הם מודים בפניו שהם "יודעים את האמת" על מה שבפועל קורה בעזה, אך הם נתונים לאילוצים קשים המחייבים אותם לגנות את ישראל שוב ושוב באורח פומבי.

מעטים בישראל מודעים לביקורת הקשה שנמתחת היום בארצות הברית ובבריטניה עצמה על רמת חופש הביטוי בממלכה הבריטית שלאורך שנים הוגדרה כ"אם הפרלמנטים" וכמופת של דמוקרטיה. התקשורת בישראל אינה נותנת לכך ביטוי. וכך נוצרת תמונה מעוותת כאילו מנהיגי אירופה הם "אבירי חופש הפרט" וממרום מעמדם הם זכאים למתוח ביקורת על מדיניותה של ישראל כשהיא נלחמת על קיומה מול ארגוני טרור אכזריים.

ניתן להבין את המאמצים של מנהיגי אירופה להצניע את הביקורת עליהם. קשה יותר להבין מדוע מדינת ישראל מרכינה שוב ושוב את ראשה בפני מבקריה ומאפשרת להם לחבוט בה שוב ושוב ללא רחם. נכון, יש בינינו לבינם "פערי עוצמה" ניכרים. ויחד עם זאת יש בידינו גם מקורות כוח שאנחנו יכולים לעשות בהם שימוש כדי להקל, ולו במעט, את הלחץ עלינו. בין השאר אנו יכולים לגרום להם להפגין ריסון בביקורתם על ישראל נוכח מצבם מבית פנימה. חבל שאיננו עושים זאת.

פורסם באתר ערוץ 7, בתאריך 17 באוגוסט 2025.